

Kommunal tillstyrkan i praktiken

Enkätundersökning om kommunal tillstyrkan
vid tillståndsprövning av vindkraftverk enligt
16 kap. 4 § miljöbalken

ER 2014:21

Böcker och rapporter utgivna av Statens
energimyndighet kan beställas via
www.energimyndigheten.se
Orderfax: 08-505 933 99
e-post: energimyndigheten@cm.se

© Statens energimyndighet

ER 2014:21

ISSN 1403-1892

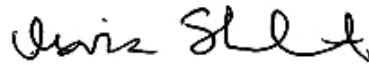
Förord

För att få bättre kunskap om hur tillämpningen av bestämmelsen om kommunal tillstyrkan i 16 kap 4 § miljöbalken fungerar idag, genomfördes i februari 2014 en enkätundersökning, riktad till kommuner, miljöprövningsdelegationer och företag i vindkraftbranschen. Tack vare en hög svarsfrekvens har undersökningen gett ett bra underlag för att bedöma hur tillämpningen av kommunal tillstyrkan enligt 16 kap. 4 § ser ut idag. Resultatet av undersökningen har använts som underlag för att ta fram en vägledning för bestämmelsen.

Såväl vägledningen som enkätundersökningen har genomförts av en arbetsgrupp bestående av representanter från Energimyndigheten, Nätverket för vindbruk, Naturvårdsverket och Sveriges kommuner och landsting (SKL).

Lars Andersson

Maria Stenkvist

Innehåll

Förord	1
1 Inledning	5
2 Metod	7
3 Resultat	9
3.1 Enkät svar från kommunerna	9
3.2 Enkät svar från miljöprövningsdelegationerna	13
3.3 Enkät svar från projektörerna.....	17
3.4 Jämförelse mellan de olika respondenterna	21
4 Sammanfattande slutsatser	25
Bilaga 1 Enkätfrågor	27

1 Inledning

Energimyndigheten startade i oktober 2013 ett egeninitierat projekt som syftar till att ta fram en vägledning för kommunal tillstyrkan av vindkraftverk enligt 16 kap 4 § miljöbalken. Naturvårdsverket, Sveriges kommuner och landsting samt Nätverket för vindbruk har deltagit i arbetet med att ta fram denna vägledning. Syftet med projektet är att ge rekommendationer för hur tillämpningen bör gå till, för att på så sätt underlätta och effektivisera tillståndsprocessen för vindkraftetableringar.

Som ett inledande steg i arbetet genomfördes i februari 2014 en enkätundersökning om tillämpningen av bestämmelsen om kommunal tillstyrkan. Syftet med undersökningen var att få bättre kunskap om hur tillämpningen av den kommunala tillstyrkan fungerar idag för att på så sätt få ett bättre underlag för att ta fram en vägledning för bestämmelsen om kommunal tillstyrkan.

Enkätundersökningen omfattade de aktörer som är berörda av bestämmelsen som kommuner, miljöprövningsdelegationer och företag i vindkraftbranschen.

2 Metod

Med hjälp av webbverktyget Relationwise skickades en digital enkät ut till 50 kommuner, 50 projektörer och samtliga miljöprövningsdelegationer i landet. Urvalet av kommuner till enkäten baserades på Energimyndighetens vindkraftstatistik och utgjordes av de 50 kommuner som har flest uppförda vindkraftverk i kommunen. Utskicket till projektörerna genomfördes i samarbete med branschorganisationen Svensk Vindenergi.

Totalt skickades 112 digitala enkäter ut via e-post. Enkäten sändes ut 2014-02-05 och sista svarsdag var den 2014-03-14. Två påminnelser skickades även ut under denna tid. Enkätsvaren hämtades ut från webverktyget 2014-03-17.

Tre olika enkäter skickades ut till de olika respondentgrupperna. Dessa baserades på samma typ av frågeställningar, men vissa frågor skiljde sig åt för att enkäterna skulle vara anpassade till respektive målgrupp. Frågorna redovisas i *bilaga 1*.

3 Resultat

Den genomsnittliga svarsfrekvensen för samtliga tre enkäter var 79 procent. Lägst svarsfrekvens hade projektörer med 76 procent och högst svarsfrekvens hade miljöprövningsdelegationerna med 92 procent.

Tabell 1 Svarsfrekvens för en tre olika enkäterna

	Tillfrågade	Svarande/avslutade	Svarsfrekvens
Kommuner	50	39	78 %
Miljöprövningsdelegationer	12	11	92 %
Projektörer	50	38	76 %

Antal svarande på varje enskild fråga varierade i enkäten, vilket kan förklaras med att respondenterna inte behövde svara på alla frågor för att komma vidare till nästa fråga i enkäten.

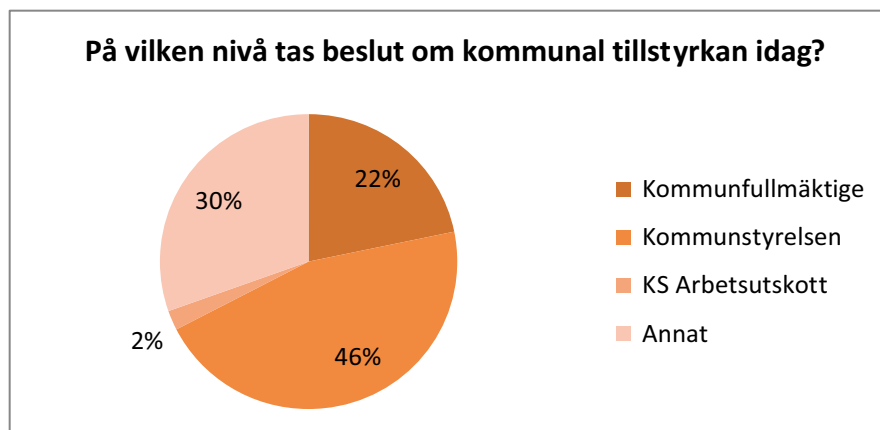
Nedan redovisas resultatet av varje enkät var för sig.

3.1 Enkät svar från kommunerna

Miljöhandläggare stod för 49 procent av enkät svaren från kommunerna, miljöchefer för 15 procent, planeringshandläggare och planeringschefer för 13 procent vardera och övriga för 10 procent. Övriga var handläggare som arbetade både med miljö- och planering, en stadsarkitekt, en kommunstyrelseledarmot och en bygglovschef. Av de som svarade hade 50 procent arbetat med vindkraft i mer än 5 år, 32 procent mellan 2–5 år och 18 procent mindre än ett år.

3.1.1 Vem fattar beslut

Enligt enkät svaren tas beslut om kommunal tillstyrkan vanligast av kommunstyrelsen (46 procent), följt av annat (30 procent) och kommunfullmäktige (22 procent).

Figur 1 visar på vilken nivå besluten om kommunal tillstyrkan tas idag enligt kommunernas enkät svar.

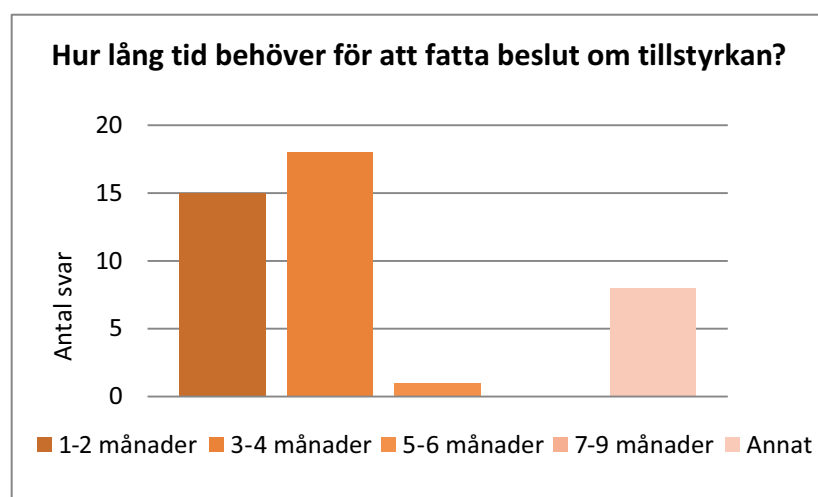
Några av de som svarat ”annat” har framfört att de har en formell delegation från kommunfullmäktige. Andra har kommenterat att i de fall projektet överensstämmer med till exempel översiktsplan tas beslut oftast i kommunstyrelsen, men om det finns tveksamheter i ärendet tas beslut av kommunfullmäktige. Ytterligare några av de kommuner som svarat ”annat” anger att beslut om kommunal tillstyrkan fattas av en nämnd, vanligen bygg- eller miljönämnd. Slutligen har några av de kommuner som har svarat på frågan angivit att de ännu inte har fattat några beslut om kommunal tillstyrkan.

3.1.2 Remisshantering före beslut

På frågan om beslut om kommunal tillstyrkan föregås av någon intern eller extern remisshantering har många olika svar inkommit. Många har svarat att det sker en intern remisshantering av ärendet, i större eller mindre omfattning. Exempel på större omfattning är att några av kommunerna hör berörda föreningar under remisshantering. Det finns också de som har svarat att det inte sker någon remisshantering alls innan beslut fattas. Andra har svarat att de har en ”vindkraftgrupp” som samordnar, där de olika kommunala intressena är representerade som exempelvis, plan-, miljö- och naturvårdsidan.

3.1.3 Svarstider

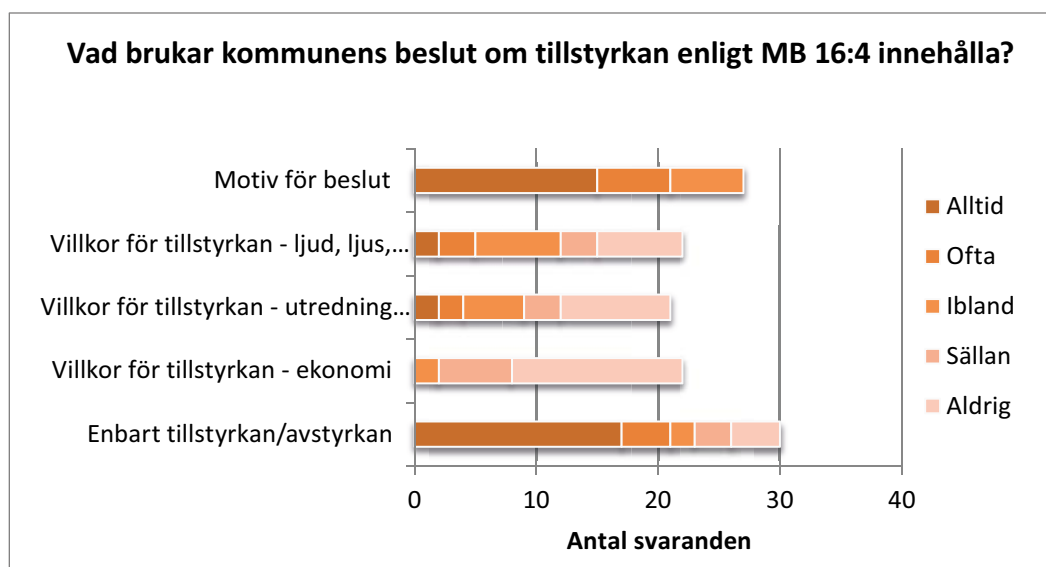
Tiden som behövs för att fatta beslut om kommunal tillstyrkan varierar från en till sex månader. Vanligast är att det tar 3–4 månader, men nästan lika vanligt är att det tar 1–2 månader. De som har svarat ”annat” har angett att det varit svårt att besvara frågan och att det beror på när ifrån man ska räkna. De anger att det tar 1–2 månader om ärendet är komplett, 2–3 månader i annat fall. Några har svarat att de inte vet hur lång tid det tar att fatta beslut om kommunal tillstyrkan.

Figur 2 visar kommunernas enkätsvar och hur lång tid som behövs för att fatta ett beslut om kommunal tillstyrkan i dagsläget.

3.1.4 Innehåll i beslut

Mer än hälften av kommunerna anger att beslutet alltid eller oftast innehåller enbart själva tillstyrkan. I kommentarerna framgår att flera kommuner anser att frågor om ljud, ljus och avstånd ska hanteras i själva tillståndsprocessen. Samtidigt har flera kommuner svarat att villkor för ljud, ljus och avstånd och utredning om naturvärden förekommer i beslut om kommunal tillstyrkan. Däremot förefaller villkor som rör ekonomi vara ovanliga enligt enkätsvaren. Mer än hälften av kommunerna motivererar sina beslut om kommunal tillstyrkan. Det finns också kommuner som endast haft några få ärenden de senaste åren och ytterligare några har ännu inte haft något beslut om kommunal tillstyrkan.

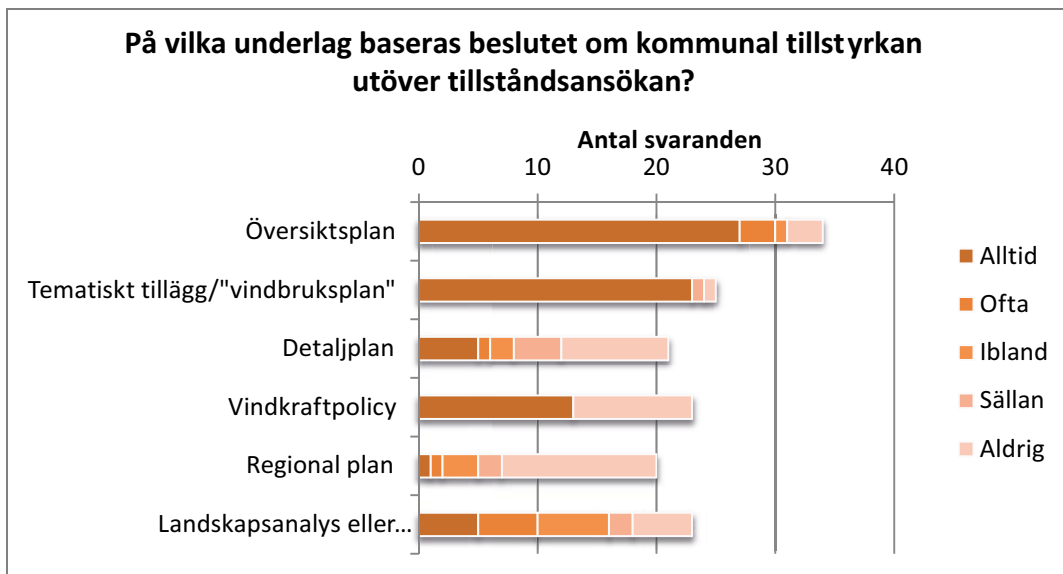

Figur 3 visar vad besluten om kommunal tillstyrkan brukar innehålla enligt kommunernas enkätsvar.

3.1.5 Beslutsunderlag

Det vanligaste underlaget som kommunerna använder för beslut om kommunal tillstyrkan är översiktsplan och/eller tematiskt tillägg gällande vindkraft (så kallad vindbruksplan). Även en antagen vindkraftpolicy är ett relativt vanligt beslutsunderlag. Några använder också landskapsanalyser som underlag för beslut. Utöver dessa alternativ utgör annat kartmaterial, grannars synpunkter, naturvårdsinventeringar samt miljö- och byggnämndens yttrande underlag vid beslut.

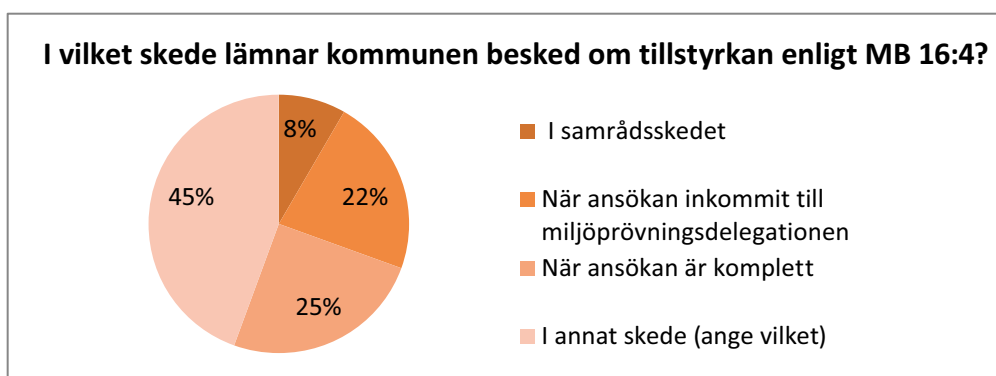
I vissa fall används dock inte befintliga plandokument som beslutsunderlag vid kommunal tillstyrkan. Skälet som anges är att kunskapsnivån har ökat sedan detta underlag togs fram, vilket har gjort att underlaget inte längre ses som aktuellt.

Figur 4 visar vilka underlag som används, utöver tillståndsansökan, när beslut om kommunal tillstyrkan ska tas enligt kommunernas enkätsvar.

3.1.6 När fattas beslut om tillstyrkan?

Nästan hälften av kommunerna lämnar besked ”i annat skede”, det vill säga i annat skede än samråd, när ansökan inkommit och när ansökan är komplett. En fjärdedel av kommunerna fattar beslut när ansökan är komplett. Många kommuner anger att de har för avsikt att lämna besked i samrådsskedet eller så tidigt som möjligt, men anger att det sällan är möjligt på grund av att det inte finns tillräckligt beslutsunderlag i det läget. Därför dröjer det ofta tills ansökan är komplett. I de fall det finns ett tematiskt tillägg gällande vindkraft anger flera kommuner att det är möjligt att fatta beslut i ett tidigare skede. Några kommuner anger att det är olika från fall till fall, i vissa ärenden tas beslut i samrådsskedet och andra fall när ansökan är komplett.

Figur 5 visar i vilket skede kommunerna lämnar besked om kommunal tillstyrkan enligt kommunernas enkätsvar.

3.1.7 Innehåll i vägledning

På frågan om vad en vägledning för kommunal tillstyrkan bör innehålla var det mest förekommande önskemålet att vägledningen ska innehålla en tydlig beskrivning av skillnaden mellan beslut om tillstyrkan/avstyrkan och att svara på remissen från miljöprövningsdelegationen samt en beskrivning av vilka roller och ansvarsfördelning mellan de olika aktörerna. Flera kommuner önskar också att vägledningen ska innehålla krav på vilka underlag som behövs för att kunna fatta ett bra beslut. Vidare finns önskemål om att vägledningen ska tydliggöra vad kommunen ska ta ställning till vid beslut om tillstyrkan, detta för att slippa att en dubbelprövning görs. Det finns även kommentarer om att vägledningen ska vara riktad både till miljöprövningsdelegationer och till kommuner när det gäller hanteringen av förfrågan om tillstyrkan samt att den bör ge råd om innehåll i beslut om tillstyrkan.

Av de fria kommentarerna framgår att många kommuner anser att översiktsplanen är det viktigaste beslutsunderlaget. Enligt en kommentar är en aktuell översiktsplan en tillstyrkan i sig, skulle en etablering ligga utanför lämpliga utpekade områden ska kommunen ha möjlighet till ”veto”. I en annan kommentar framförs att bestämmelsen om kommunal tillstyrkan har skapat mer förvirring och att handläggningstiderna blivit längre, och att det är märkligt att ha en bestämmelse som inte är möjlig att överklaga.

3.2 Enkät svar från miljöprövningsdelegationerna

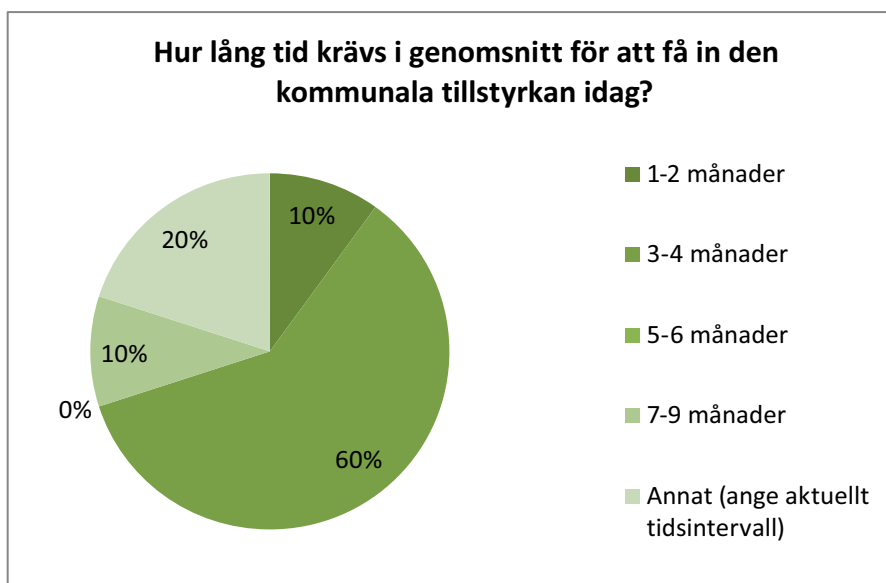
Elva av de tolv miljöprövningsdelegationer (MPD) svarade på webbenkäten, vilket gav en svarsfrekvens på 92 procent. Merparten av enkät svaren (55 procent) stod ordförande för, sakkunniga stod för 36 procent och ”andra” för 9 procent. Av de som besvarat enkäten hade 73 procent arbetat med vindkrafts ärenden mer än 5 år, 9 procent hade arbetat 2–5 år och 18 procent mindre än ett år.

3.2.1 Hantering av förfrågan om tillstyrkan

Enkät svaren visar att miljöprövningsdelegationerna har olika tillvägagångsätt när det gäller att skicka ut förfrågan om kommunal tillstyrkan. Många gör en förfrågan till kommunen flera gånger under processen. En del ställer frågan till kommunen redan i samrådet (myndighetssamrådet) men senast när ansökan kungörs. Några ställer frågan när ansökan kommer in till miljöprövningsdelegationen och i de fall det inte inkommit något svar från kommunen, ställs frågan på nytt i samband med kungörelse eller remiss. De flesta skickar dock ut förfrågan i samband med kompletteringsremissen och/eller tillsammans med remissen, såvida inte svar redan inkommit.

3.2.2 Svarstider

I de flesta fall (60 procent) får miljöprövningsdelegationerna svar från kommunerna inom 3–4 månader, vilket visas i figuren nedan. Svartalernativet ”annat” inrymmer ett tidsintervall på 6 veckor till 9 månader. En svarar att det tar cirka 3–4 månader från det att remissen gått ut, men då har även en förfrågan gått ut i samband med kompletteringsremissen, som kan ha skett ett halvår till ett år tidigare. Ingen har svarat att det tar 5–6 månader att få svar från kommunerna.

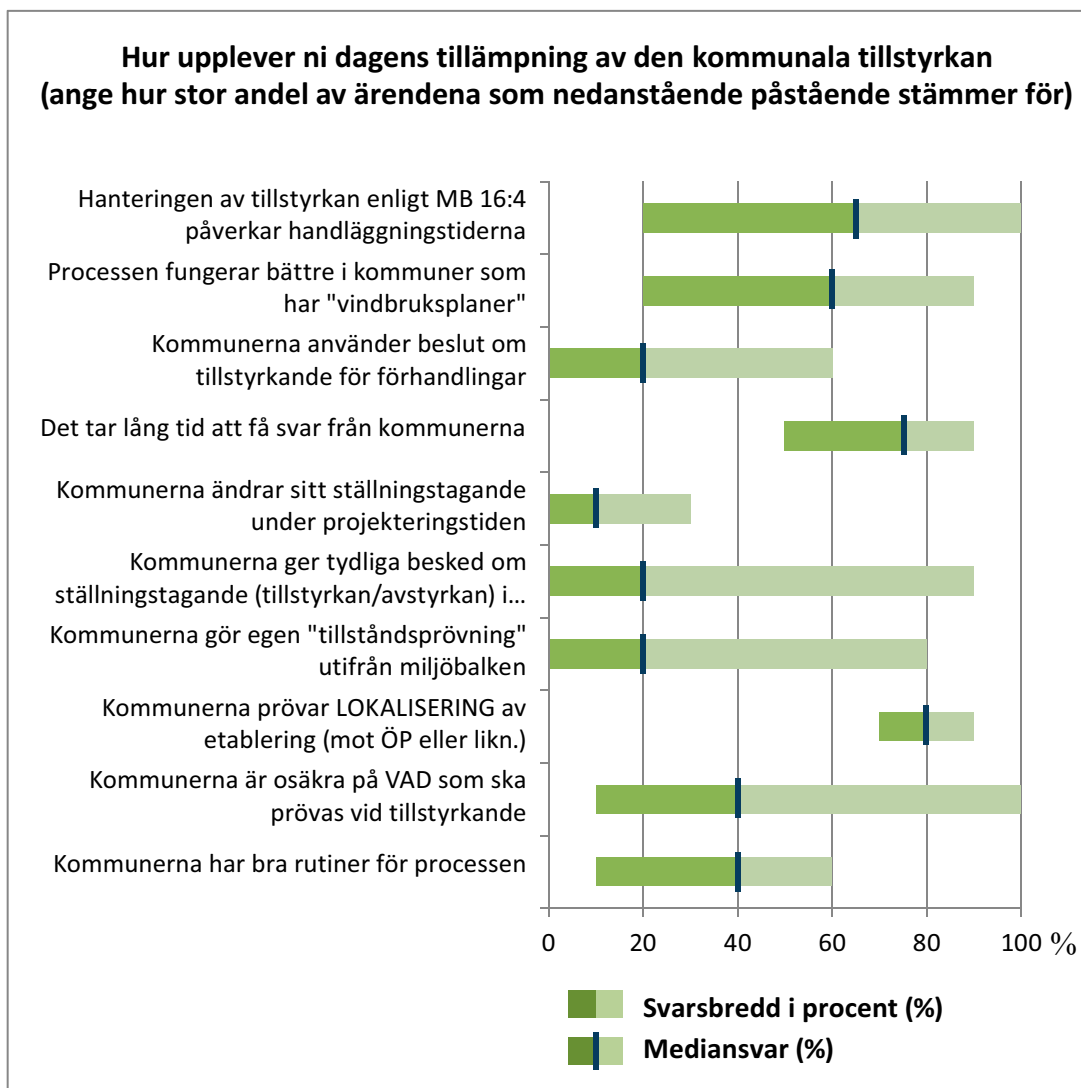

Figur 6 visar hur lång tid det i genomsnitt tar för miljöprövningsdelegationerna att få in en tillstyrkan från kommunen

3.2.3 Tillämpningen idag

Frågan om hur tillämpningen av bestämmelsen fungerar idag formulerades så att en rad vanliga påståenden om bestämmelsen listades som möjliga svarsalternativ, vilka visas i figuren nedan. Miljöprövningsdelegationerna skulle ange hur ofta förekommande dessa påståenden var (uttryckt i procent). Här bör påpekas att varje miljöprövningsdelegation har ärenden som berör flera kommuner, vilket gör det svårt att ge generella svar. Exempelvis har miljöprövningsdelegationerna flera kommuner som har bra rutiner för processen, men de har också några som har mindre bra rutiner. I figuren nedan redovisas hur ofta förekommande respektive påståendet var enligt miljöprövningsdelegationernas bedömningar, uttryckt i svarsbredd (det vill säga det intervall svaren ligger inom) och medianvärde, båda i procent.

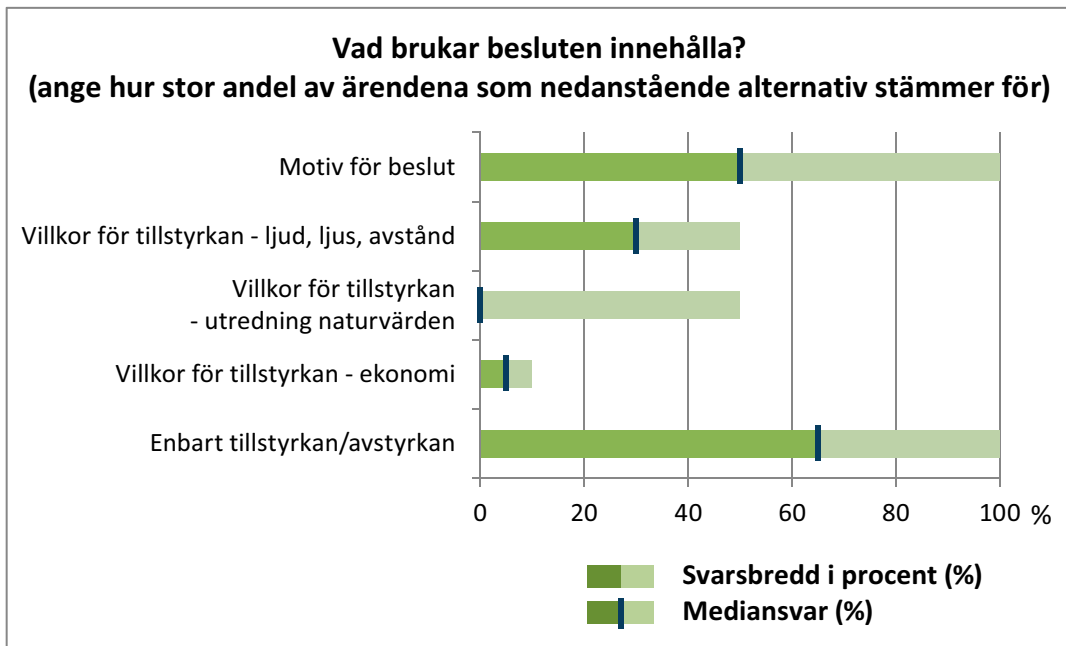

Figur 7 visar svarsbredden samt mediansvar i procent (%) för en rad olika påstående om hur tillämpningen av kommunal tillstyrkan fungerar idag enligt enkätsvaren från miljöprövningsdelegationerna.

En vanlig synpunkt bland miljöprövningsdelegationerna var att beslut om tillstyrkan påverkar handläggningstiderna för tillståndsärendena, dock var spridningen i svaren stort (svarsbredd 20–90 procent, median 60 procent). Merparten anger att processen fungerar bättre i kommuner som har vindbruksplaner (70–90 procent, median 80 procent) och att merparten (70–90 procent, median 80 procent) av kommunerna prövar lokaliseringen, ofta gentemot översiktsplan eller liknande vid beslut om tillstyrkan. Enligt enkätsvaren är det ovanligt att kommunerna använder sitt tillstyrkande för förhandling (svarsbredd 0–60 procent, medi-

ansvar 20 procent). Miljöprövningsdelegationerna anser även att det är ovanligt att kommuner ändrar sitt ställningstagande under projekteringstiden (svarsbredd 0–30 procent, median 10). Nästan hälften (median 40 procent) av kommunerna är osäkra på vad som ska prövas vid tillstyrkande. En lika stor andel (median 40 procent) har bra rutiner för beslutsprocessen enligt enkätsvaren från miljöprövningsdelegationerna.

Figur 8 visar vad besluten om tillstyrkan brukar innehålla. Ungefär hälften av alla beslut om kommunal tillstyrkan innehåller en motivering, men det är stora variationer mellan olika kommuner (svarsbredd 0–100 procent, median 50 procent). Det är relativt vanligt enligt miljöprövningsdelegationerna att besluten innehåller villkor om ljud, ljus och avstånd (svarsbredd 0–45 procent, median 30 procent). Det förekommer även ibland villkor som rör utredning av naturvärden (svarsbredd 0–50 procent, median 0 procent och medelvärde 10 procent), medan villkor för ekonomi förekommer sällan (svarsbredd 0–10 procent, median 5 procent). I kommentarer till frågan har flera miljöprövningsdelegationer framfört att de anser att villkor inte bör förekomma i beslut om tillstyrkan.

Figur 8 visar vad besluten från kommunen brukar innehålla enligt enkätsvaren från miljöprövningsdelegationerna.

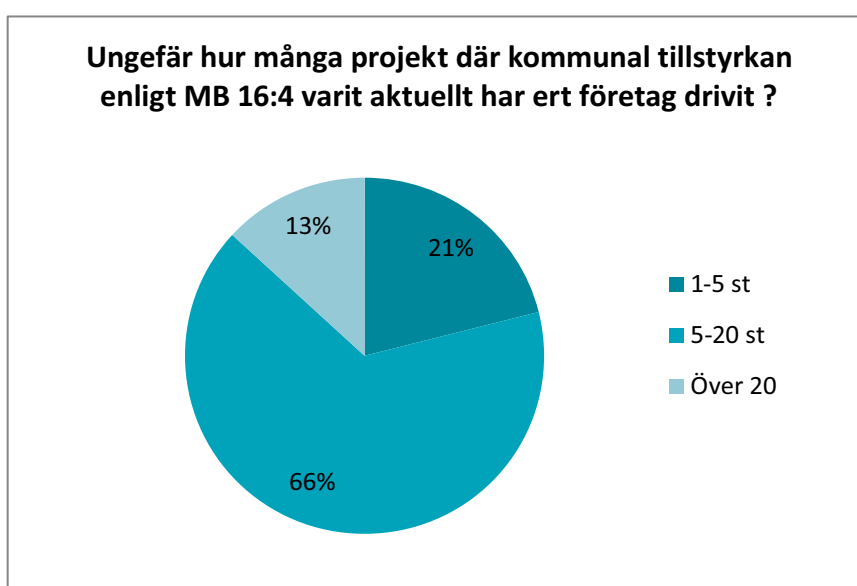
3.2.4 Innehåll i vägledning

Miljöprövningsdelegationerna anser att det är viktigt att vägledningen förtydligar roller och ansvarsfördelning i beslutsprocessen. Det gäller bland annat att tydliggöra att kommunens beslut ska omfatta en lokaliseringsprövning, med stöd i gällande planeringsdokument och att sakprövningen ska göras av tillståndsmyndigheten, men under hörande av remissinstanser. Det fanns även önskemål om

att lyfta fram vikten av att det kommunala yttrandet inte fördröjer prövningsprocessen samt att vägledningen skulle innehålla en beslutsmall för beslut där det framgår, när i processen beslutet kan tas, var beslutet ska tas i organisationen och beskrivning av den egna processen fram till beslut.

3.3 Enkät svar från projektörerna

Med hjälp av Svensk Vindenergi skickades webbenkäten ut till 50 stycken projektörer inom vindkraftbranschen, varav 38 stycken svarade vilket ger en svarsfrekvens på 76 procent. Av de som svarade hade två tredjedelar av företagen haft mer än 20 projekt där kommunal tillstyrkan varit aktuellt, en femtedel har haft 5–20 projekt och en tiondel av företagen haft 1–5 projekt.

Figur 9 visar hur många projekt projektörerna har haft där kommunal tillstyrkan varit aktuellt enligt enkät svaren.

3.3.1 Tillämpningen idag

I likhet med svaren från miljöprövningsdelegationerna anger flera projektörer i enkät svaren att det är svårt att ge ett generellt svar på frågan om hur tillämpningen av kommunal tillstyrkan fungerar idag eftersom de är verksamma i många olika kommuner som alla har olika rutiner. I figur 10 redovisas både svarsbredd och medianvärde uttryckt i procent för de olika svarsalternativen.

Som framgår av Figur 10 är svarsbredden mycket stor för de flesta påståenden, vilket kan tolkas som att projektörerna har olika erfarenheter av hur kommunerna hanterar beslut om tillstyrkan. Det liknar den bild som ges av enkät svaren från miljöprövningsdelegationerna på samma fråga (se Figur 7), men spridningen i svaren från projektörerna är större än de från miljöprövningsdelegationerna.

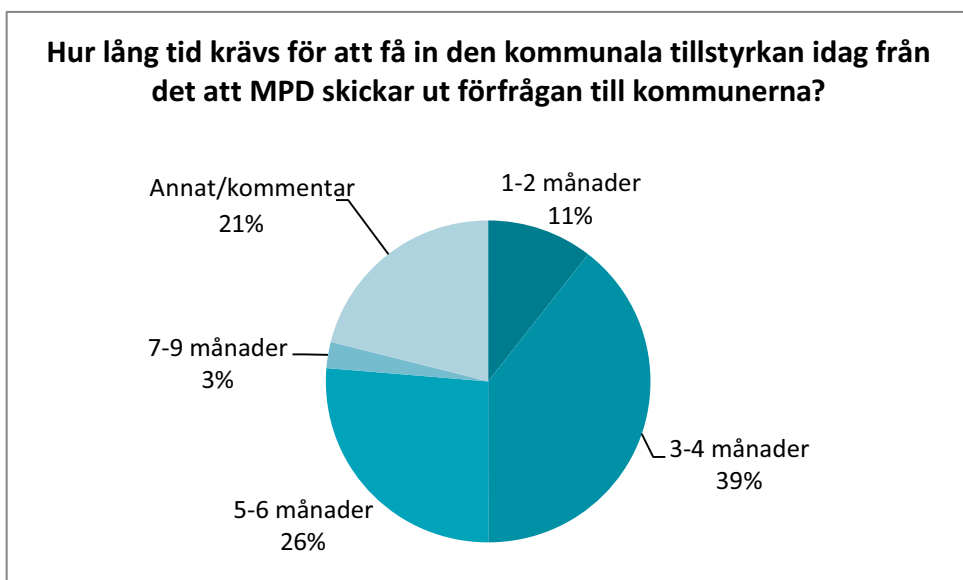
Figur 10 visar hur projektörerna upplever att tillämpningen av bestämmelsen om kommunal tillstyrkan fungerar idag.

Hälften av projektörerna anser att processen fungerar bättre i kommuner som har vindbruksplaner. Projektörerna anser också att det är vanligt att kommunerna använder beslut om tillstyrkan för förhandlingar (median 60 procent, svarsbredd 0–90 procent). Merparten av projektörerna anser att det tar lång tid att få svar från kommunerna (median 70 procent, svarsbredd 0–100 procent) och att det är vanligt att kommunerna ändrar sitt ställningstagande under projekttiden (median 60 procent, svarsbredd 0–100 procent). Enligt projektörernas enkätsvar prövar en stor del (median 60 procent, svarsbredd 0–100 procent) av kommunerna lokaliseringen vid beslut om tillstyrkan. Samtidigt anger projektörerna att det är vanligt att kommunerna är osäkra på vad de ska ta ställning till (median 70 procent, svarsbredd 0–100 procent) och att de gör en egen tillståndsprovning (median 70 procent, svarsbredd 0–100 procent).

Projektörerna anser vidare att ungefär en tredjedel av kommunerna har bra rutiner för beslut om tillstyrkan. (median 30 procent, svarsbredd 0–70 procent).

3.3.2 Svarstider

Det tar vanligen (39 procent) cirka 3–4 månader att få svar från kommunerna, men det är heller inte ovanligt att det dröjer 5–6 månader (26 procent), enligt projektörernas enkätsvar. Flera respondenter anser dock att det är svårt att ge något generellt svar eftersom det varierar kraftigt mellan olika projekt.

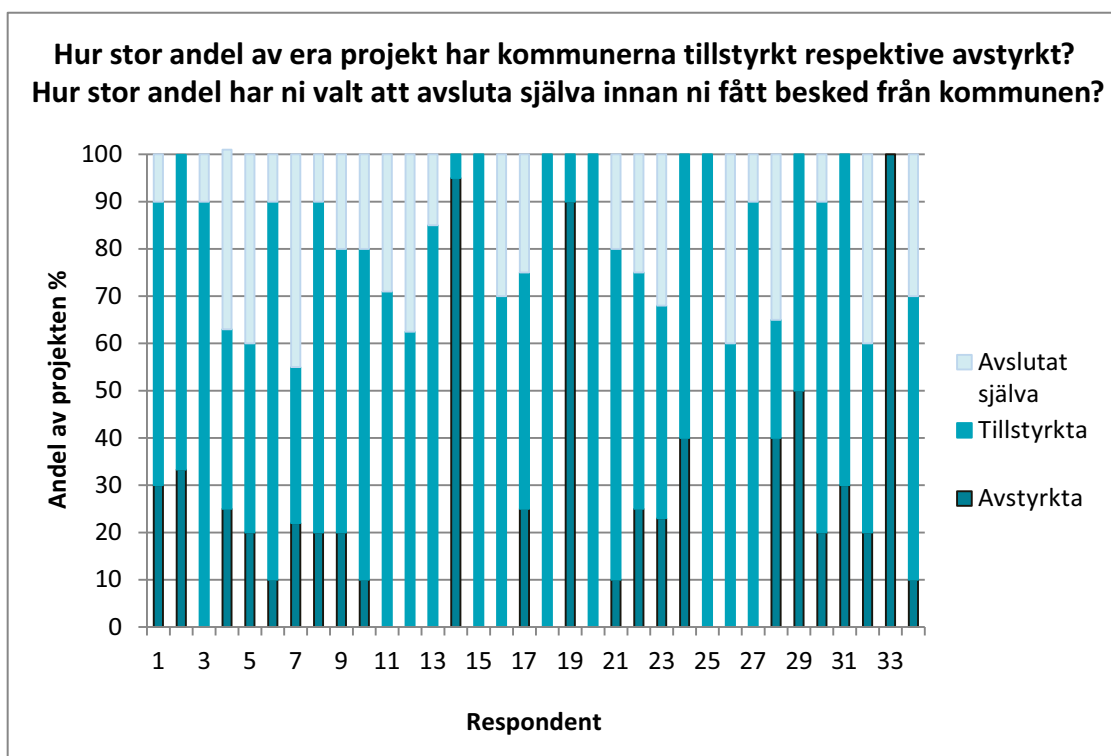
Figur 11 visar hur lång tid projektörerna bedömer att det krävs för att få in tillstyrkan från kommunerna.

3.3.3 Innehåll i besluten

Ungefär hälften av besluten innehåller bara tillstyrkan alternativt avstyrkan, enligt projektörernas enkätsvar. Det är relativt vanligt att kommunerna motiverar besluten (median 40 procent). Villkor gällande ljud, ljus och avstånd (median 50 procent) samt villkor som rör utredningar av naturvärden (median 40 procent) är också relativt vanligt förekommande i besluten. I kommentarer till frågan om innehåll i besluten påpekade flera projektörer att det som står i beslut sällan speglar vad som sägs i förhandlingar. Många projektörer har diskussioner med kommunen innan beslut fattas och väljer att anpassa sin ansökan efter kommunens krav. I en kommentar lyftes det fram att bestämmelsen har större effekt än vad som finns dokumenterat. Detta eftersom många projekt aldrig kommer till formellt beslut, då företagen väljer att anpassa sig innan kommunen fattar beslut om att avstyrka ett projekt.

3.3.4 Andelen tillstyrkta projekt

Variationen är stor mellan de olika respondenterna vad gäller andelen avstyrkta och avslutade projekt. Andelen varierar mellan 0 till 100 procent, medan andelen tillstyrkta projekt som högst var 45 procent. Enkätsvaren indikerar att det är vanligare att kommunen avstyrker än tillstyrker projekt. Medianen för både andelen avstyrkta projekt och projekt som projektören avslutat själv var 50 procent medan medianen för tillstyrkta projekt är 20 procent.

Figur 12 visar andel av tillstyrkta och avstyrkta samt projekt som projektören har avslutat. Varje respondent redovisas var för sig, summan av varje respondent blir 100 procent.

Det finns många olika skäl till att projektörer ibland väljer att själva avsluta projekt. Ibland beror det på att projektören gjort bedömningen att kommunen kommer att avstyrka projektet och därför drar tillbaka ärendet eller alternativt gör om ansökan till ett bygglov och anmälan enligt miljöbalken. Det kan också handla om att vindmätningar visar andra vinddata än vindkarteringen. Andra vanligt förekommande skäl är att kommunen ställer krav som anses vara för orimliga och att det finns starka konkurrerande intressen. Några projektörer hävdar i sina kommentarer till frågan att det är få ansökningar som tillstyrks utan att först ha gjort kostsamma åtaganden, vilket till exempel kan röra sig om färre antal verk, lägre höjd eller liknande.

3.3.5 Innehåll i vägledning

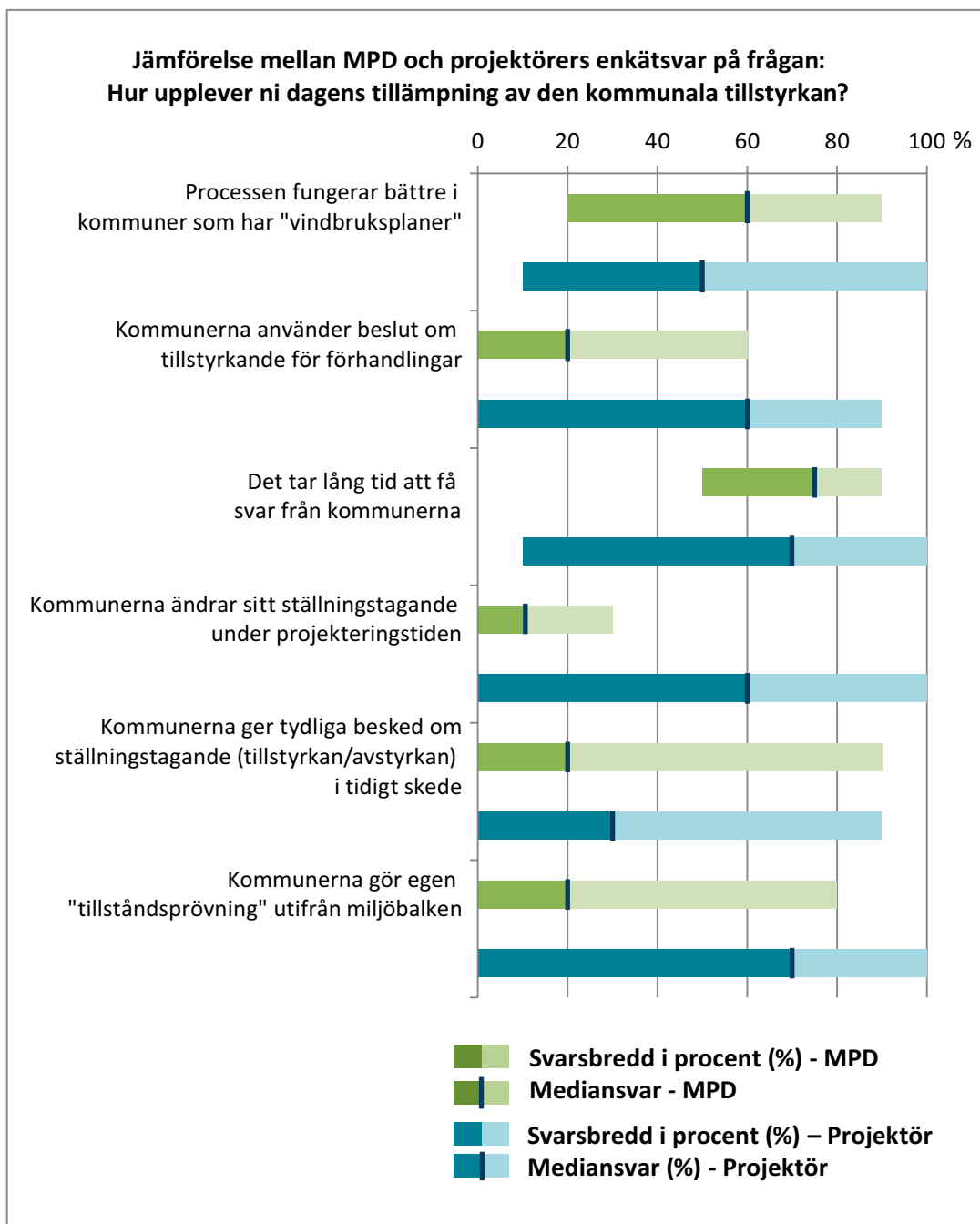
Projektörerna lyfter fram att det är viktigt att vägledningen betonar vikten av att kommunen följer sina egna vindbruksplaner och att beslut om tillstyrkan ska omfatta en bedömning av projektets lämplighet i förhållande till kommunens planer. I likhet med både kommuner och miljöprövningsdelegationer anser projektörerna att det är viktigt att tydliggöra roller och ansvarsfördelning när det gäller beslut om tillstyrkan och att tydliggöra skillnaden mellan beslut om tillstyrkan och kommunens agerande som remissinstans. Projektörerna lyfter även fram vikten av att kommunen inte ändrar inställning till projektet under processens gång. I en kommentar påpekar en projektör att en kommun bör kunna fatta beslut om tillstyrkan när de finns tillräckligt underlag, även om förfrågan från miljöprövningsdelegationen inte kommit till kommunen ännu. En annan projektör framför att beslut om tillstyrkan bör kunna överklagas. Ytterligare en framför att om en verksamhetsutövare kan uppvisa ett tillräckligt bra och omfattande beslutsunderlag bör kommunen kunna fatta beslut på det befintliga underlaget, även om det inte finns en aktuell översiktsplan eller vindbruksplan.

3.4 Jämförelse mellan de olika respondenterna

För att se eventuella skillnader i uppfattningar har enkätsvaren från kommuner, miljöprövningsdelegationer och projektörer jämförts i de frågor som var lika i alla tre enkäterna.

När det gäller frågan om hur lång tid det tar för kommunerna att fatta besluta om tillstyrkan är respondenterna relativt samstämmiga. Ungefär 55 procent av miljöprövningsdelegationerna anser att det tar 3–4 månader, vilket även 40 procent av projektörerna och 43 procent av kommunerna instämmer i. Bland projektörerna anser dock 26 procent att det tar längre tid än så, 5–6 månader, medan 36 procent av kommunerna anger att det tar endast 1–2 månader av fatta beslut om tillstyrkan.

Skillnader i synen på hur tillämpningen fungerar idag mellan miljöprövningsdelegationer och projektörer redovisas i figur 15. I vissa frågor är det tydliga skillnader. Det gäller exempelvis hur vanligt det är att kommunerna gör en egen tillståndsprövning och även hur ofta de ändrar sin inställning under processens gång. I båda dessa frågor anser projektörerna att det är betydligt vanligare än vad miljöprövningsdelegationer anser. Projektörerna anser också att det är vanligare än miljöprövningsdelegationerna att kommunerna använder beslut om tillstyrkan för förhandlingar. Däremot råder det enighet om att det tar lång tid att få svar från kommunerna, att det är ovanligt att få ett tydligt besked i tidigt skede och att processen fungerar bättre i kommuner som har vindbruksplaner.

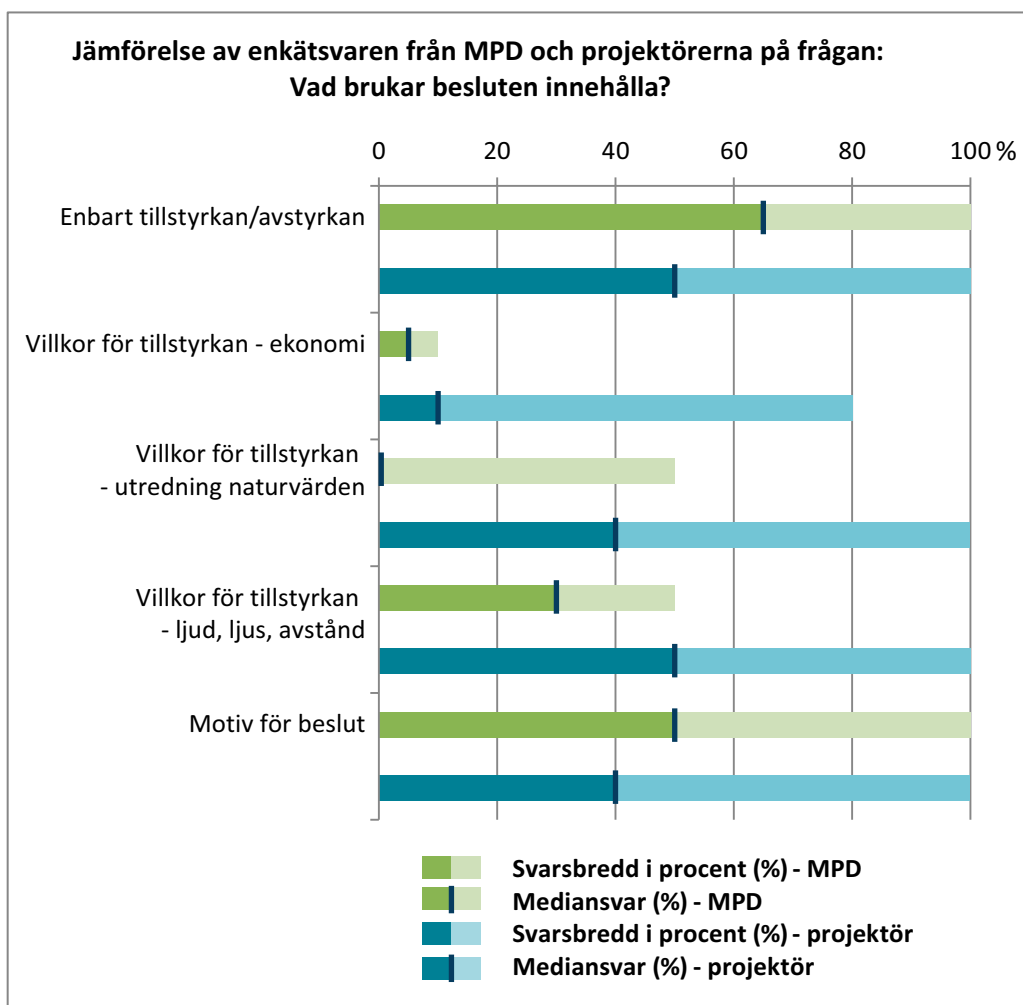

Figur 13 visar en jämförelse av enkätsvar från miljöprövningsdelegationer (MPD) och projektörer vad gäller hur de upplever dagens tillämpning av den kommunala tillstyrkan.

Vid en jämförelse mellan enkätsvaren om innehåll i besluten anser projektörernas att det är vanligare att besluten innehåller villkor om naturvärdesutredningar och villkor om ljud- och ljusförhållanden än vad miljöprövningsdelegationer gör. Projektörerna anser också att det är något vanligare med ekonomiska villkor än miljöprövningsdelegationer. De är dock relativt samstämmiga om hur vanligt det är att besluten motiveras (50 procent för miljöprövningsdelegationer och 40 procent för projektörer).

Dessa svar stämmer relativt väl med kommunernas svar på samma fråga (se Figur 3). Kommunerna hade dock en annan skala för sina svarsalternativ (aldrig, sällan, ibland, ofta och alltid), vilket omöjliggör en direkt jämförelse mellan svaren. Kommunerna svarade i likhet med projektörer och miljöprövningsdelegationer att en stor del av besluten motiveras. Kommunerna ansåg också att det förekommer villkor för ljud och ljus samt villkor för naturvärdesutredningar, men att det gäller en mindre del av besluten. Kommunerna svarade även att ekonomiska villkor i besluten är mycket ovanliga, vilket alltså inte stämmer överens med projektörernas syn, men relativt väl med miljöprövningsdelegationerna uppfattning enligt enkätsvaren.

Figur 14 visar jämförelse av enkätsvar från miljöprövningsdelegationer (MPD) och projektörer på frågan om vad besluten om tillstyrkan brukar innehålla.

4 Sammanfattande slutsatser

Tack vare den goda svarsfrekvens i samtliga respondentgrupper utgör enkätsvaren från denna undersökning ett bra underlag för att bedöma hur tillämpningen av kommunal tillstyrkan enligt 16 kap. 4 § ser ut idag.

Bilden som undersökningen ger är att tillämpningen idag delvis fungerar bra. En stor del av kommunerna prövar lokaliseringen vid beslut om tillstyrkan och använder översiktsplan eller ett tematiskt tillägg som beslutsunderlag. Det är också relativt vanligt att besluten motiveras. Miljöprövningsdelegationerna och projektörerna anser vidare att mellan en tredjedel och knappt hälften av kommunerna har bra rutiner för beslut om tillstyrkan.

Enkätsvaren visar också tydligt på att det finns en rad problem med dagens tillämpning. Ett av de viktigaste problemen är att tillämpningen av bestämmelsen ser olika ut, både i olika kommuner och i olika ärenden. Ett annat centralt problem är att ansvarsfördelningen mellan prövningsmyndighet och kommun är otydlig och att många kommuner inte skiljer på sina olika roller som remissinstans i tillståndsprocessen och som beslutsfattare vad gäller kommunal tillstyrkan. Det finns också en osäkerhet hos många kommuner kring vad det är som ska prövas i beslutet om tillstyrkan. Både projektörer och miljöprövningsdelegationer anser vidare att det är ett problem att det tar lång tid för kommunerna att fatta beslut om tillstyrkan och att besluten inte sällan innehåller villkor. Projektörerna anser vidare att bestämmelsen innebär en stor osäkerhetsfaktor eftersom kommunernas beslut ofta kommer sent i processen och det dessutom är vanligt att kommunen ändrar inställning under processens gång.

Bilaga 1 Enkätfrågor

Kommuner

1. Vem svarar på enkäten?
2. Hur länge har du jobbat med vindkraftsärenden?
3. På vilken nivå tas beslut om kommunal tillstyrkan idag (kryssa för det mest förekommande alternativet)?
4. Föregår beslutet om kommunal tillstyrkan av någon intern eller extern remiss-
hantering (om ”ja” – ange i så fall vilka nämnder, förvaltningar eller externa
organisationer som regelmässigt hörs innan beslut)?
5. Hur lång tid behöva för att fatta beslut om kommunal tillstyrkan (kryssa för
det mest förekommande alternativet)?
6. Vad brukar kommunens beslut om tillstyrkan enligt miljöbalken 16:4 inne-
hålla?
Kommentarer/synpunkter på frågan ovan:
7. Baseras era beslut på något underlag utöver tillståndsansökan?
8. Om du svarat ja på fråga 7, på vilka underlag baseras beslutet om kommunal
tillstyrkan utöver tillståndsansökan?

Ange om ni har något av ovanstående underlag, men som ändå inte nyttjas vid
beslut om kommunal tillstyrkan. Ange i så fall också skälet för detta!
9. I vilket skede lämnar kommunen besked om tillstyrkan enligt miljöbalken
16:4?
10. Vad tycker ni att en vägledning för den kommunala tillstyrkan ska innehålla?
11. Övriga kommentarer:

Miljöprövningsdelegationer

1. Vem svarar på enkäten:
2. Hur länge har du jobbat med vindkraftärenden?
3. I vilket skede skickas förfrågan om kommunal tillstyrkan ut till den berörda
kommunen idag (flera alternativ är möjliga)?
4. Hur lång tid krävs i genomsnitt för att få in den kommunala tillstyrkan idag
(kryssa för det mest förekommande alternativet)?
5. Hur upplever ni dagens tillämpning av den kommunala tillstyrkan (ange hur
stor andel av ärendena som nedanstående påstående stämmer för. OBS summan
kan bli mer än 100 % eftersom flera påståenden kan stämma samtidigt)?

- Kommunerna har bra rutiner för processen
  - Kommunerna är osäkra på VAD som ska prövas vid tillstyrkande
  - Kommunerna prövar LOKALISERING av etablering (mot ÖP eller likn.)
  - Kommunerna gör egen ”tillståndsprovning” utifrån miljöbalken
  - Kommunerna ger tydliga besked om ställningstagande (tillstyrkan/avstyrkan) i tidigt skede
  - Kommunerna ändrar sitt ställningstagande under projekteringstiden
  - Det tar lång tid att få svar från kommunerna
  - Kommunerna använder beslut om tillstyrkande för förhandlingar
  - Processen fungerar bättre i kommuner som har ”vindbruksplaner”
  - Hanteringen av tillstyrkan enligt MB 16:4 påverkar handläggningstiderna
  - Sista påståendet, kommentera på vilket sätt.
6. Vad brukar besluten innehålla (ange hur stor andel av ärendena som nedanstående alternativ stämmer för. OBS summan kan bli mer än 100 % eftersom flera alternativ kan stämma samtidigt)?
7. Kommentar/synpunkt på frågan ovan:
8. Vad tycker ni att en vägledning för den kommunala tillstyrkan ska innehålla?
9. Övriga kommentarer:

Projektörer

1. Ungefär hur många projekt där ”kommunal tillstyrkan enligt MB 16:4” varit aktuell, har ert företag drivit?
2. Hur upplever ni dagens tillämpning av den kommunala tillstyrkan (ange hur stor andel av ärendena som nedanstående påstående stämmer för. OBS summan kan bli mer än 100 % eftersom flera påstående kan stämma samtidigt)?
  - Kommunerna har bra rutiner för processen
  - Kommunerna är osäkra på VAD som ska prövas vid tillstyrkande
  - Kommunerna prövar LOKALISERING av etablering (mot ÖP eller likn.)
  - Kommunerna gör egen ”tillståndsprovning” utifrån miljöbalken
  - Kommunerna ger tydliga besked om ställningstagande (tillstyrkan/avstyrkan) i tidigt skede
  - Kommunerna ändrar sitt ställningstagande under projekteringstiden
  - Det tar lång tid att få svar från kommunerna
  - Kommunerna använder beslut om tillstyrkande för förhandlingar
  - Processen fungerar bättre i kommuner som har ”vindbruksplaner”

3. Hur lång tid krävs för att få in den kommunala tillstyrkan idag (i de mest förekommande fallen) från det att MPD skickar ut förfrågan till kommunerna?
4. Vad brukar besluten innehålla (ange hur stor andel av ärendena som nedanstående alternativ stämmer för. OBS summan kan bli mer än 100 % eftersom flera alternativ kan stämma samtidigt)?

Kommentar/synpunkt på frågan ovan:

5. Hur stor andel av era projekt, där kommunal tillstyrkan enligt MB 16:4 varit aktuell, har kommunerna tillstyrkt respektive avstyrkt? Hur stor andel har ni valt att avsluta själva innan ni fått besked från kommunen? Ange i procent. Summan ska bli 100.

Ange skäl för att avsluta projekt:

6. Vad tycker ni att en vägledning för den kommunala tillstyrkan bör innehålla?
7. Övriga kommentarer:

Ett hållbart energisystem gynnar samhället

Energimyndigheten arbetar för ett hållbart energisystem, som förenar ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet.

Vi utvecklar och förmedlar kunskap om effektivare energi-användning och andra energifrågor till hushåll, företag och myndigheter.

Förnybara energikällor får utvecklingsstöd, liksom smarta elnät och framtidens fordon och bränslen. Svenskt näringsliv får möjligheter till tillväxt genom att förverkliga sina innovationer och nya affärsidéer.

Vi deltar i internationella samarbeten för att nå klimatmålen, och hanterar olika styrmedel som elcertifikatsystemet och handeln med utsläppsrätter. Vi tar dessutom fram nationella analyser och prognoser, samt Sveriges officiella statistik på energiområdet.

Alla rapporter från Energimyndigheten finns tillgängliga på myndighetens webbplats www.energimyndigheten.se.

Energimyndigheten, Box 310, 631 04 Eskilstuna
Telefon 016-544 20 00, Fax 016-544 20 99
E-post registrator@energimyndigheten.se
www.energimyndigheten.se